

Oliver Pötzsch

Katova dcéra a čierny mních

Kde sa ukrývajú legendárny poklad templárov?

KATOVA DCÉRA
A ČIERNY MNÍCH

Oliver Pötzsch

Katova dcéra a čierny mních

Preložila Martina Šturcelová

IKAR

Oliver Pötzsch

Die Henkerstochter und der schwarze Mönch

Copyright © Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin 2009

Translation © 2026 by Martina Šturcelová

Jacket design © 2026 by Juraj Vačko

Slovak edition © 2026 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0687-4

*Pre moju babku, matku rodu, a pre mamu,
ktorá ešte stále rozpráva najlepšie príbehy*

POSTAVY

Jakob Kuisl, schongauský kat
Simon Fronwieser, syn mestského lekára
Magdalena Kuislová, katova dcéra
Anna Maria Kuislová, katova žena
Kuislove dvojčatá Georg a Barbara

Občania

Bonifaz Fronwieser, mestský fyzikus
Benedikta Kopfmeyerová, obchodníčka z Landsbergu
na Lechu
Martha Stechlinová, pôrodná babica
Magda, farská gazdiná pri Kostole svätého Vavrinca
Abraham Gendler, kostolník v Kostole svätého Vavrinca
Maria Schreevoglová, manželka radného
Franz Strasser, altenstadtský hostinský
Balthasar Hemerle, altenstadtský tesár
Hans Berchtholdt, syn schongauského pekára
Sebastian Semer, syn prvého richtára

Radní

Johann Lechner, súdny pisár
Karl Semer, prvý richtár a majiteľ hostinca
U zlatej hviezdy

Matthias Holzhofer, druhý richtár
Jakob Schreevogl, hrnčiar a radný
Michael Berchtholdt, pekár a radný

Augsburčania

Philipp Hartmann, augsburský kat
Nepomuk Biermann, majiteľ augsburskej lekárne
Panny Márie
Oswald Hainmiller, augsburský obchodník
Leonard Weyer, augsburský obchodník

Cirkev

Andreas Koppmeyer, farár altenstadtského
Kostola svätého Vavrinca
Elias Ziehler, farár altenstadtskej Baziliky
svätého Michala
Augustin Bonenmayr, opát steingadenského kláštora
premonštrátov
Michael Piscator, prepošt rottenbuchského kláštora
augustiniánov
Bernhard Bering, opát wessobrunnského kláštora
benediktínov

Mnísi

brat Jakobus
brat Avenarius
brat Nathanael

Všetko podivuhodné prináša potešenie.
Preto každý rozprávač preháňa v domnienke,
že tým spôsobuje radosť poslucháčom.

Aristoteles: *Poetika*

PROLÓG

*Altenstadt pri Schongau
v noci na 18. januára roku Pána 1660*

Farár Andreas Koppmeyer vtlčil do otvoru posledný kameň a zatrel ho maltou a vápnom. Zostávali mu už len štyri hodiny života.

Chrbtom ruky si utrel pot z čela a oprel sa o studenú, vlhkú stenu za sebou. Nervózne sa pozrel na úzke točité schodisko. Pohlo sa nad ním niečo? Znovu čosi zapras-kalo, akoby sa niekto zakrádal hore po drevenej podlahe. Možno to bol klam. Drevo pracovalo a Kostol svätého Vavrinca bol starý a nahnutý. Nie div, že ho už niekoľko týždňov opravovali remeselníci, aby sa počas omše náhodou nezrútil.

Vonku zúrila januárová fujavica, lomcovala drevenými okenicami a narážala do ošarpaných múrov. Farár sa však v krypte netriasol len od chladu. Pritiahol si deravú sutanu pevnejšie k telu, posledný raz sa skúmavo zahľadel na zamurovanú stenu a vydal sa nahor. Jeho kroky sa rozliehali po vyšliapaných schodoch pokrytých námrazou. Vytie búrky zrazu zosilnelo, takže nebolo počuť tiché vŕzganie na galérii nad ním. Istotne sa pomýlil. Veď kto by sa tu túlal v túto hodinu? Bolo neskoro po polnoci, gazdiná Magda už celé hodiny spala vedľa v malej fare a starý kostolník sa ukáže až pri rannom zvonení.

Farár Andreas Koppmeyer vystúpil na posledné schody z krypty. Jeho široká postava celkom vyplnila otvor v kostolnej podlahe. Mal viac než šesť stôp, bol ako medved'. S mohutnou bradou a hustým čiernym obočím vyzeral ako stelesnenie starozákonného Boha. V čiernej sutane zvykol kázať pred oltárom hlbokým, mrzutým hlasom a jeho ovečky mali strach z očistca už pri pohľade naňho.

Teraz obomi rukami zovrel ťažký náhrobný kameň a s fučaním ho zasunul nad otvor. Kameň s vrzgotom zapadol na miesto a uzavrel kryptu tak dokonale, akoby ju nikto nikdy nebol otvoril. Koppmeyer spokojne preletel pohľadom po hotovej práci a pobral sa von do snehovej fujavice.

Chcel otvoriť portál kostola, keď zbadal, že vonku medzi vietorom navial vysoký závej. Zaprel sa do ťažkých dubových dverí a pretlačil sa cez škáru. Do tváre ho hneď bodali snehové vločky ako malé ihličky a cestou k fare musel prižmúriť oči.

K malej budove to bolo len tridsať krokov, ale farárovi sa zdali ako večnosť. Vietor mu šklbal sutanu, takže okolo neho viala ako dotrhaná vlajka. Snehu bolo takmer po pás a aj taký mohutný chlap ako on sa predieral len s veľkou námahou. Spomínal na posledné dva týždne a krok za krokom sa prebíjal fujavicou a tmou. Farár Koppmeyer bol jednoduchý boží muž, ale aj on pochopil, že našiel niečo mimoriadne. Čosi, na čom by si mali popáliť prsty iní, nie on. Urobil správne, že zamuroval prístup. Nech rozhodnú mocnejší a múdrejší, či sa má niekedy zase otvoriť. Možno nemal písať list Benedikte, ale svojej mladšej sestre vždy bezvýhradne veril. Na ženu bola prekvapivo múdra a rozhladená, neraz si od nej pýtal radu a bol presvedčený, že aj tentoraz rozhodne dobre.

Úvahy Andreasa Koppmeyera náhle voľačo prerušilo. Zamarilo sa mu, že kútikom oka zbadal pohyb. Niekde napravo za hromadou dreva vedľa fary. Zaostril a dlaňou si zaclonil oči pred snehovými vločkami. Napriek tomu nič nevidel. Pokrčil plecami. V priveľkej tme a vo víchrici sa aj tak nedalo nič rozoznať. Možno sa len líška zakráda ku kurínu, pomyslel si. Alebo si vták hľadá úkryt pred nečasom.

Farár napokon došiel ku vchodu fary na južnej strane, kde záveje neboli až také vysoké. Otvoril dvere, pretlačil mohutné telo do chodby a zasunul závoru. Okamžite ho obklopilo blažené ticho. Snehová búrka sa zrazu zdala veľmi ďaleko. V otvorenom ohnisku ešte tlela pahreba a šírilo sa príjemné teplo. O trochu ďalej vzadu viedlo schodisko do izby gazdinej. Farár sa obrátil doprava, kde bola za miestnosťou jeho malá komôrka.

Otvoril dvere a privítala ho sladká masťná vôňa. Andreasovi Koppmeyerovi sa začali zbiehať sliny v ústach, keď identifikoval jej pôvod. Uprostred izby stála hlinená misa až po okraj naplnená vyprázanými šiškami. Koppmeyer pristúpil bližšie a jemne sa ich dotkol. Boli ešte teplé.

Na tvári sa mu objavil pobavený úsmev. Svedomitá Magda opäť myslela na všetko. Povedal jej, že dnes zostane v kostole dlhšie, aby osobne priložil ruku k dielu pri opravách. Pre istotu si so sebou zobral bochník chleba a džbán vína. Gazdiná však vedela, že chlapovi ako on to nepostačí, a preto mu pripravila vyprázané šišky, ktoré teraz čakali na vysloboditeľa!

Andreas Koppmeyer zapálil sviečku o tlejúce uhľíky v kozube a posadil sa k stolu. S potešením si všimol, že šišky sú hrubo natreté medom. Prisunul si misu bližšie, vzal jednu z teplých dobrôt a s pôžitkom sa do nej zahryzol.

Chutila skvele.

Spokojne prežúval svoje obľúbené jedlo a do tela sa mu vracalo teplo. Bral si jednu šišku za druhou a hltal čoraz rýchlejšie. Na chvíľu pocítil v ústach nepríjemnú pachuť, ale hneď ju prehlušil sladký med.

Zastavil sa až po šiestej šiške. Naposledy sa zahľadil do misy, kde na dne zostali posledné dva kúsky. Hlboko si povzdychol, pohladil si brucho a sýty sa pobral do svojej komôrky, kde čoskoro upadol do hlbokého spánku.

Bolesti sprevádzané ľahkou nevoľnosťou sa ohlásili krátko pred prvým kikiríkaním kohúta. Koppmeyer potíchu preklínal svoju pažravosť a krátko sa pomodlil. Dobre vedel, že obžerstvo je jedným zo siedmich smrteľných hriechov. Magda zrejme predpokladala, že obsah misy vydrží na niekoľko nasledujúcich dní. Lenže šišky boli jednoducho priveľmi lákavé! Teraz Boh trestal farára nevoľnosťou a bolesťami brucha. Prečo sa vôbec prejedal uprostred noci? Dobre mu tak!

Práve sa chcel postaviť z postele, aby si ulávil do nočníka pripraveného na takéto prípady, keď muky zosilneli. Koppmeyerovi preleteli telom také silné krčce, až sa musel chytiť čela postele. So stonaním sa narovnal a odtackal sa do izby, kde na stolíku stál džbán s vodou. Posadil sa a džbán vypil až do dna v nádeji, že to pomôže.

Cestou späť do komory mu vystrelila od hrdla do žalúdka pálivá a ostrá bolesť, akú ešte nikdy nezažil. Chcel zakričať, ale výkrik mu uviazol v hrdle. Z jazyka sa stala ťažká zátka, ktorá mu zablokovala prieduch. Farár sa zrútil na kolená a v hrdle sa mu rozhorel horúci plameň. Vyvrátil kašovitý chumáč, ale bolesť neustupovala. Naopak, ešte sa stupňovala, nohy ho prestali poslúchať, až sa nakoniec vyplazil von po štyroch ako zbitý pes. Snažil sa privolať gazdinú, no oheň mu už dávno spálil hrdlo.

Pomaly pochopil, že to nie sú obyčajné bolesti brucha a že nezjedol len niečo pokazené. Tušil, že sa blíži jeho koniec. Ležal a lapal po dychu.

Po minútach strachu a zúfalstva sa rozhodol. Z posledných zvyškov síl sa oprel do vchodových dverí a zatlačil. Znovu mu do tváre šľahal vietor, ľadové ihličky sa mu zabodávali do kože. Akoby sa mu víchrica posmievala.

Po stopách, ktoré zanechal pred niekoľkými hodinami a ktoré boli ešte miestami viditeľné, sa plazil späť ku kostolu. Neustále sa zastavoval a klesal do snehu, keď ho premohla bolesť. Sneh a ľad mu vliezli pod sutanu, ruky mu úplne znečiteľni od mrazu. Stratil pojem o čase. V jeho mysli zostal už len jediný cieľ. Potreboval sa dostať do kostola!

Napokon narazil hlavou do steny. Až po chvíli si uvedomil, že je to portál kostola. Vyčerpaný strčil skrehnuté ruky do škáry a pootvoril dvere. Vnútri už nevládal ani liezť po štyroch, nohy sa mu podlamovali pod ťažkým telom. Posledný kúsok sa plazil, zatiaľ čo v jeho vnútri zúrila neúprosňá bitka. Cítil, ako mu orgány postupne vypovedajú službu.

Doliezol k doske nad kryptou a krátko pohladil reliéf ženy pod sebou. Poláskal ošúchanú postavu ako milenkú a nakoniec sa oprel lícom o jej tvár. Ochrnutie postupne stúpalo od nôh nahor. Skôr než dospelo do rúk, nechtom pravého ukazováka vyryl do námrazy na náhrobnom kameni kruh. Napätie z jeho tela vyprchalo a zrútil sa. Ešte raz sa pokúsil zdvihnúť hlavu, ale niečo ho pevne držalo.

Posledné, čo Andreas Koppmeyer cítil, bolo primŕzanie brady, pravého ucha a líca ku kameňu. Vzápätí sa v ňom rozhostil chlad zmiešaný s tichom.

1

Simon Fronwieser sa brodil snehom po altenstadtskej ceste a preklínal svoje povolanie. Sedliaci, paholci, te-sári, ba aj pobehlice a žobráci zostali v takomto prekliatom mraze pekne v teple. Iba on, schongauský fyzikus, musel ísť do nemocnice!

Mal síce hrubý vlnený kabát aj kožené rukavice s kožuštinovou podšívkou, no aj tak ho oziabalo až do kostí. Sneh a ľad sa mu dostali za golier aj do topánok, kde sa roztápali na studenú kašu. Navyše na špičke ľavej topánky objavil novú dieru, z ktorej mu vykukoval palec. Zaťal zuby. Samozrejme, obuv ho zradila práve teraz uprostred zimy! Všetko, čo našetril, už minul na nové nazberkané nohavice, ale jednoducho ich potreboval. Radšej nech mu odmrzne palec, než by sa vzdal pôžitku z najnovšej francúzskej módy. Musel si zachovať štýl, najmä v takom ospalom bavorskom malomeste ako Schongau.

Simon opäť uprel pohľad na cestu. Iba pred chvíľou prestalo snežiť. Skoro ráno polia ležiace úhorom aj lesy zahaľoval prenikavý chlad. Snehová vrstva na úzkom vyšliapanom páse uprostred cesty sa pri každom kroku prelamovala. Na konároch viseli cencúle, stromy stonali pod ťarchou snehu. Občas sa odlomila vetva alebo sa s rachotom zbavila

snehového nákladu. Dokonale zastrihnuté zatočené fúzy a čierne vlasy po pleciah Simonovi medzičasom doslova zamrzli. Aj z obočia ostali len kúsky ľadu. Znovu výdatne zahrešil. Bol určite najchladnejší deň v roku a práve dnes ho otec poslal do Altenstadtu! Za chorým farárom!

Simon si vedel celkom živo predstaviť, čo je tučnému Koppmeyerovi. Prejedol sa ako zvyčajne! Teraz leží s bolesťami brucha v posteli a žiada si lipový čaj. Akoby mu ho nemohla pripraviť jeho gazdiná Magda! Zrejme sa pán farár niekde poriadne napchal, neskôr sa spustil s niektorou z miestnych dievok, Magda sa urazila a Simon to musí napokon riešiť.

Zavčas ráno zabúchal na dvere ich domu altenstadtský kostolník Abraham Gedler. Vyzeral čudne bledo a bol skúpy na slovo. Povedal iba, že farár je chorý a pán doktor má prísť čo najskôr. Nato bez ďalších vysvetlení bežal späť do Altenstadtu.

Simon v túto hodinu ako obvykle ešte ležal v posteli s ťažkou hlavou po včerajšom tokajskom víne v hostinci U zlatej hviezdy. Otec ho však s nadávkami vytiahol z postele a bez raňajok vyhnal na cestu.

V tejto chvíli sa už po niekoľký raz prepadol po pás do snehu a musel sa prácne vyhrabať. Napriek suchému mrazivému vzduchu sa mu na tvári perlil pot. Smutne sa uškrnul, keď vytiahol pravú nohu zo záveja a takmer prišiel o topánku. Ak si nedá pozor, čoskoro bude liečiť sám seba! Zavrtel hlavou. Bolo šialené ísť v takomto počasí do Altenstadtu, ale čo mu zostávalo? Otec, schongauský fyzikus Bonifaz Fronwieser, sa vybral k bohatému radnému, ktorý trpel lámkou, a mestský mastičkár práve ležal v posteli s brušným týfusom. Starý Fronwieser by si radšej odhryzol prst, než by do Altenstadtu poslal kata. Úlohu teda zveril svojmu nepodarenému synovi.

Chudý kostolník už Simona čakal pri vchode do malého kostolíka, ktorý stál trochu bokom od dediny na miernej vyvýšenine. Gedler mal tvár bielu ako sneh všade naokolo, tmavé kruhy pod očami a celý sa triasol. Simon premýšľal, či náhodou nepotrebuje pomoc skôr on než farár. Kostolník pôsobil, akoby niekoľko nocí vôbec nespал.

„Čo je s pánom farárom, Gedler?“ spustil povzbudivo Simon. „Zauzlené črevá? Zápcha? Klystír dokáže zázraky. Mal by si to raz skúsiť aj ty.“

Chcel ísť rovno na faru, ale kostolník ho zadržal a mlčky ukázal na kostol.

„Je tam dnu?“ začudoval sa Simon. „V takejto zime? Môže byť rád, že ešte žije.“

Obrátil sa ku kostolu, keď si kostolník odkašľal.

„Čo je, Gedler?“

„Pán farár, on...“

Kostolníkovi zlyhal hlas a len mlčky hľadel do zeme.

Simon so zlou predtuchou otvoril ťažké krídlo dverí a do tváre sa mu oprel ľadový vietor ešte o niekoľko stupňov chladnejší než vonku. Kdesi treslo okno.

Obzrel sa. Po ľavej aj pravej strane vnútorných múrov stáli drevené lešenia až k spráchnivenej galérii. Podľa trámovej konštrukcie pri strope sa dalo usúdiť, že sa tu bude čoskoro klásť nový drevený strop. Zadné okná robotníci vybrali, takže chrámovou loďou ustavične fúkal ľadový prievan. Simon cítil, ako sa mu dych zráža do jemnej hmly.

Farára Andreasa Koppmeyera našiel vzadu v kostolnej lodi len pár krokov od apsidy. Vyzeral ako socha vytesaná z ľadu, padnutý biely obor zasiahnutý božím hnevom. Celé telo mu pokrývala jemná vrstva ľadu. Simon sa k nemu opatrne priblížil a dotkol sa sutany trblietajúcej sa nabiele. Bola tvrdá ako doska. Dokonca aj na očiach otvorených

v smrteľnom zápase sa usadili ľadové kryštáliky, čo farárovej tvári dodalo akýsi nadpozemský výraz.

Simon sa zhrozene otočil. Kostolník stál previnilo pri portáli a v rukách žmolil klobúk.

„Je predsa mŕtvy!“ zvolal Simon. „Prečo si mi to nepovedal, keď si po mňa prišiel?“

„My... nechceli sme robiť rozruch, vaša dôstojnosť,“ habkal Gedler. „Mysleli sme si, že keď to v meste spomenieme, o chvíľu to bude vedieť každý. Rozšírili by sa klebety a možno by sa prestavba kostola nakoniec ani neuskutočnila.“

„My?“ spýtal sa zmätene Simon.

V tej chvíli sa vedľa kostolníka zjavila vzlykajúca farárova gazdiná Magda. Bola úplným opakom chudého Gedlera, guľatá ako sud na kapustu, s hrubými lýtkami. Smrkala do veľkej bielej čipkovanej vreckovky, takže sotva ukázala opuchnutú uplakanú tvár.

„Je to hrozné,“ nariekala. „Takáto smrť a navyše pán farár. Vždy som mu hovorila, nech sa toľko neprejedá!“

Kostolník prikyvoval a ďalej húžval klobúk. „Prehnal to so šiškami,“ zamrmlal. „Z celej misy nechal len dve. Postihlo ho to rovno pri modlitbe.“

„Prejedol sa.“ Simon zvrátil čelo. Jeho predošlé obavy sa sčasti potvrdili, ibaže farár nebol chorý, ale mŕtvy.

„Prečo teda leží tu, a nie vo svojej posteli?“ spýtal sa skôr sám seba než ostatných.

„Ako som vravel, zrejme sa chcel pomodliť, než predstúpi pred Stvoriteľa,“ zašepkal Gedler.

„V takomto počasí?“ Simon nedôverčivo pokrútil hlavou. „Môžem sa pozrieť na faru?“

Kostolník mykol plecóm a spolu so vzlykajúcou Magdou ho odviedli do susednej budovy. Magda zabudla zavrieť

dvere, takže sneh nafúkalo až do izby a vŕzgal im pod nohami. Na stole pred lavicou pri peci stála misa, v ktorej zostali dve šišky lesknúce sa od masti. Vyzerali lákavo. Hnedé, veľké ako dľaň, natreté hrubou vrstvou medu. Napriek stretnutiu so smrťou, ktoré spravidla chuť do jedla neutužuje, sa Simonovi začali zbiehať sliny. Uvedomil si, že dnes ešte neraňajkoval. Na okamih ho premohlo pokušenie šišky ochutnať, ale včas si to rozmyslel. Bol predsa na obhliadke mŕtveho, nie na pohrebnej hostine.

Pri farárovej posteli si v duchu predstavoval jeho poslednú cestu.

„Zrejme vstal a šiel sa do kuchyne napiť vody. Tam sa zrútil.“ Ukázal na črepy džbána a mazľavé stopy vývratkov. V tesnej izbe bolo cítiť ostrý pach žalúdočných štiav a skysnutého mlieka. „Lenže prečo sa vybral von do kostola?“ zahundral Simon. V náhlom vnuknutí sa otočil ku kostolníkovi. „Čo vlastne robil farár Koppmeyer včera večer?“

„Bol v kostole až do neskorej noci,“ odvetil Gedler.

Gazdiná prikývla. „Zobral si so sebou aj bochník chleba a džbán vína, hovoril, že sa zdrží. Ešte tam bol, keď som šla spať. Krátko pred polnocou som sa zobudila a stále sa svietilo.“

„Krátko pred polnocou?“ začudoval sa Simon. „Čo asi farár robil v takú hodinu v studenom kostole?“

„Tvrdil, že sa ešte musí pozrieť, ako prebieha prestavba chórového stropu,“ vysvetľoval kostolník. „Posledné dva týždne bol pán farár akýsi zvláštny. Neustále sa zdržiaval oproti v kostole, dokonca aj v takýchto mrazoch!“

„Nikoho iného tam nepustil, dobrák,“ prerušila ho Magda. „Bol chlap ako hora. S kladivom a dlátom vedel robiť ako málokto.“

Simon premýšľal. Včerajšia noc bola najchladnejšia za posledné obdobie. Nie div, že remeselníci v januári práce v kostole prerušili. Ak niekto v takú noc vezme do ruky kladivo a dláto, istotne má vážny dôvod.

Bez ďalšieho slova sa rozbehol oproti do kostola. Vnútri ležal farár presne tak ako predtým. Simon si až teraz všimol, že jeho telo spočíva priamo na náhrobnom kameni. Bol na ňom reliéf ženy, ktorá sa podobala na Máriu. Okolo hlavy mala nápis usporiadaný do oblúka ako svätožiariu:

Sic transit gloria mundi.

„Takto sa pomynie svetská sláva,“ zamrmľal Simon. „Asi je to pravda.“ Nápis už čítal viackrát. Býval na mnohých náhrobných kameňoch a slová vraj už v starom Ríme šepkal otrok víťaznému vojvodcovi počas triumfálneho ťaženia mestom. Nič pozemské nie je večné.

Takmer to vyzeralo, akoby farár posledným gestom pravej ruky ukazoval na nápis. Simon si povzdychol. Podľahol Andreas Koppmeyer naozaj len hriechom tela? Alebo bolo jeho gesto posledným napomenutím pre tých, čo ešte žijú?

Vtom ho vyrušil nejaký šramot. Odzadu sa k nemu blížila Magda a s otvorenými ústami hľadela na zmrznutú mŕtvolu. Zatvárila sa, akoby chcela niečo povedať, no slová jej uviazli v hrdle.

„Čo je?“ spýtal sa netrpezlivo Simon.

„Dve zvyšné šišky,“ spustila plačlivo gazdiná.

„Čo je s nimi?“

„Sú natreté medom.“

Simon pokrčil plecami, vstal a oprášil si z rúk sneh. Chystal sa odísť, už tu nemal čo robiť.

„Čo má byť? Aj v hostinci U zlatej hviezdy ich podávajú s medom. Sú vynikajúce. Máš recept odtiaľ?“

„Lenže ja som ich medom nenatrela.“